

**novi
glas**

magacin hak-a

3 - 86

Josip

Juraj

Strossmayer

**MAGNVS CROATA
ET SLAVVS**

CIJENA: 20.-
U PRETPLATI: 15.-

sadržaj

2	13
<u>HAK I SAVJET ZA NARODNE GRUPE:</u> nekoliko misli o ovoj (još ne postojećoj) instituciji	<u>KOLO-SLAVUJ U KANADI:</u> kratak putopis
3	15
<u>ZAČ NA PRIREDBE U HAK-U DOHA=</u> <u>DJA SVE MANJE LJUDI?</u> Ča će se preminjiti i ča bi se moglo preminjiti	<u>KANADSKI HRVATI:</u> kako živu, kako se nacionalnost razvija
4	16
<u>INTERVJU SA ZLATKOM GIELER,</u> <u>POSLANICOM U ZEMALJSKI SABOR</u>	<u>UKRANI AUTO:</u> štorica o posljedica prevelike kon= zumacije alkohola
5	17
<u>POMOZIMO SI SAMI:</u> poziv na potpomaganje	<u>GANJKE:</u> nešto za početnike
6	17
<u>LIČNOSTI:</u> JOSIP JURAJ STROSS= MAYER - predstavlja se ov veliki sin hrvatskoga naroda	<u>NAŠ JEZIČNI DIO:</u> (English for run-aways) Učite se engleski s NG-om
9	18
<u>JEZIK U HN:</u> kakove poteškoće nam nanosi razvitak modernoga novinarstva i našega okolišnoga svita	<u>BIZANTSKI OMLET:</u> kratka pripovijetka
10	20
<u>DAN MLADINE '86:</u> ča je bilo	<u>KOMENTARČIĆI</u>
11	21
<u>NO, ČA JE, GERMANI?</u>	<u>BEZ KOMENTARA:</u> stav HNVŠ k predlogu saveznoga kance= larstva o sastavljanju Savjeta za narodne grupe
12	22
<u>GLOSA</u>	<u>KARTOON</u>
12	23
<u>VISTI OD DRUGIH MANJIN</u>	<u>PJESMICE</u>
	24
	<u>NOVI ČASI HRVATSKIH</u> <u>EMISIJOV</u>

UVODNIK

HAK I SAVJET ZA NARODNE GRUPE

Oko 20. maja dostala su hrvatska društva pisma, u ki je savezno kancelarstvo objavilo svoj predlog za Savjet. Prva reakcija je bila: "Hura, Savjet stoji!"

Ovomu je ali i veljek slijedilo razočaranje, jer skoro sva u Savjetu zastupana hrvatska društva mislu, da su premalo mjest dostala.

Predvidjena 24 mjesta su naime ovako rasporedjena:

SPÖ:	6
ÖVP:	4
Prezidij:	5
HKD:	5
Crikva:	2
HGKD:	1
HAK:	1

Jedini, ki su potpuno zadovoljni s ovim predlogom, su SPÖ i Prezidij. ÖVP-u fali paritet med strankami, HKD-u fali šesto mjesto, Crikva će još najmanje jedno ili dvoja mjesta potribovati a HAK još jedno.

HGKD se je zadovoljilo s jednim mjestom, njim je važno, da su po prvi put od oficijelne strani priznani kot ravnopravno društvo, a ne kot mali brat HKD-a. Nadalje se tužu i Dje-latna zajednica i KzPGH, da oni kot prohrvatska društva nisu nominirani. Kako je savezno kancelarstvo obašlo nominiranje DZ, ste jur mogli štati u HN (br.22, str.2). Ona bi kot politički pendant k Prezidiju na svaki način tribala biti u ovom gremiju. Da se je KzPGH jednostavno ignorirao od strani kancelarstva, to isto nije u redu.

Protiv 11-im glasom "črljenih" čedu tribati biti skoro sva naša društva složna, da dojde do odluke u našem smislu: SPÖ i Prezidij — ÖVP, HKD, Crikva + HAK ili HGKD. Ako se naprimjer ÖVP održava glasa, onda sva naša društva nemoru odlučiti protiv "črljenim", jer onda se stoji 11:10 protiv nam. To znači, da bi morala Narodna stranka svenek s nami glasovati i hrvatska nepartijska društva bi morala složno glasovati, da bi se odlučilo protiv socijalistom.

Zato se od strani "narodnjakov" potribuje, da bi bili svi, ki ne zastupaju SPÖ ili Prezidij potpuno neodvisni od socijalističke stranke ili još bolje: zagriženi "črni".

Neki političari se boju, da bi u predlogu saveznoga kancelarstva nominirani zastupnici HAK-a i HGKD-a mogli glasovati s "črljenimi". Premda ova dvojica društva imaju potpuno povjerenje u svoje zastupnike, se neki ipak boju, da bi se oni mogli "srušiti" pri glasovanju.

..MOGLI "SRUŠITI"
PRI GLASOVANJU...

Svako društvo je imalo mogućnost, da u času od 7.4. (datum pisma sav. kanc.) do 23. junija pismeno izrazi svoje mišljenje k predlogu za

Savjet. HAK je isto poslao pismo, u kom stoji slijedeće (prevod):

Predmet: Predlog saveznoga kancelarstva k sastavu Savjeta za narodne grupe

Mi Vas kanimo obavjestiti, da principijelno ne moremo biti zadovoljni sa sastavom Savjeta. Mi i nadalje zastupamo mišljenje, da samo takovi ljudi moru zastupati Gradišćanske Hrvate u Savjetu, ki su se i dosada angažirali za opstanak hrvatske narodne grupe.

Da to nije tako Vam je, kot izgleda, poznato. Pokidob se ali Vašemu očividnomu trudu za konstituiranje Savjeta ne kanimo suprotstavljati, smo za prvo pripravni, sudjelovati u Savjetu za narodne grupe na hasan gradišćansko-hrvatske narodne grupe. I to na od Vas

predloženi način i skupa s od Vas imenovanimi zastupniki. U želji, da bi Savjet jur vrieda počeo djelati u smislu naše narodne grupe, ostajemo s poštovanjem

A. Vuković (tajnica)

P. Tyran (predsjednik)

Rezime ovoga svega: Savjet stoji, ćemo najbolje iz njega načinjiti. Konačno je on samo savjetodavni gremij. Ipak on more znatno uticati na saveznu politiku u vezi s Gradišćanskimi Hrvatima.

Zvana toga nam se sada od strani vlade mora odgovarati: Ča kandidate, VAŠ Savjet je tako odlučio! Ufamo se, da će NAŠ SAVJET i zaistinu U NAŠEM SMISLU i NA NAŠU HASAN odlučivati kod nadležnih mjestov.

Jandre

ZAČ NA PRIREDBE U HAKU DOHADJA SVE MANJE LJUDI ?

NOVI KONCEPT ZA
"HAKOVSKJE VEČERE"

Činjenica, da je u zadnjem času bilo sve manje ljudi na priredba po četvrtki, nas je presilila, da si izmislimo novi koncept za "Hakovske večere". Još i na predavanje dr. Kauera, ki je ipak nasljednik poznatoga Joerga Mauthea kot kulturni referent, je došlo tako malo ljudi, da smo si priznali da ovde nešto "smrdi".

Neki uzroki za ov razvitak ležu sigurno izvan naše "kompetencije". U zadnji tri mjeseci su nam ispali 4 (!) četvrtki zbog različnih svetkov (Tijelova, Vanebozastupljenje, Duhi, I. maj), ča je značilo prekid u seriji predavanja. Ali najveći dio "krivice" ne kanimo nikako rivati k "nadmoćnim pojavam".

Najveći dio predavanj je bio političkoga karaktera.

Ako se u obzir zame, da je čuda ljudem politika "do vrata", zač to onda ne bi bilo isto tako s narodnom politikom? Po ovom je i jasno, zač je bilo tako malo ljudi još i na predavanju dr. Kauera.

POLITIKA "DO VRATA"

Druga negativna pojava je bila, da je dost priredbov bilo izvan stana; na primjer predstave različnih kazališnih grup, tako da su ljudi lipo potihog zgubljali vezu s Hakovskom prostorijom. Nije već bilo po sebi razumljivo, da je svaki četvrtak priredba uprav u Hakovski prostorija. Ljudi su bili

zbunjeni, to kaže i činjenica, da se je nazivalo u HAKU "da li je danas ča-to (nešto) u HAKU; pa ako nije kađe je onda?"

Priredbe zabavnoga, pu-topisnoga ili sličnoga karaktera su bile dost dobro poiskane. Negativno na razvitak cijeloga večera je ali onda uticalo, da su nam se naši "dragi" susjedi ispod nas, čim je nastalo malo bučnije, zagrozili s policijom. Mi smo nastali mirniji, ali zato je otišla štigmunga k vragu!

Zaista dobro poiskane su bile priredbe, ke su se održavale u svetačni dvorana (Palais Palffy). Ufam se samo, da su ljudi bili na ovi priredba, kad je je ova tematika zanimala pa da su si svisni svoje dvojezičnosti, a ne zbog toga, ča im se je nudjala pri-

lika da u "odgovarajućem okviru" pokažu svoju novu sve-tačnu opravu.

Na temelju ove konstatacije se je onda izdjelao neki novi koncept za "Hakovske večere", koga bi ovde kanio na kratki ocrtati.

Zasićeni politikom i trudni od djela, študija itd, se ljudi navečer kanu razgovarati, završavljajući, da bi se odmorili od svakodnevnice. U idućem študijskom ljetu će ada HAK svaki prvi četvrtak u mjesecu imati svoj "Stammtisch" u nekom lokalnu, koga ćemo si još izabrati. Ufamo se, da ćemo

ponenta. Došlo se je na priredbe i na sjednice, pa na druge različite akcije - a potom "z Bogom!" Uz žgano, pivo, jilo bi se onda mogle lahko roditi neke "Schnaps-idee", ča bi onda opet pozitivno uticalo na cijeli Hakovski razvitak. U ličnom razgovoru bi se onda mogli hakovci međusobno bolje informirati, ča se je dogodilo, ča je drugi četvrtak na program itd. Informacije u klubu bi se laglje i friže širile!

Još jedna komponenta se ne bi smila tako zanemarivati:

Sigurno bi ovomu cilju "dobro se čutiti u HAKu" i mnogo doprineslo, ako bi se HAK komodnije i lipše mogao uređiti, ali tomu cilju samo još falu pinezna sredstva.

Nadalje se ne bi smile ostale priredbe organizirati u kratkom roku, nego nekoliko mjesecv prije. Ali uprav pri ovoj zadnjoj točki se je u zadnjem vremenu dosta poboljšalo, tako da su neki termini za jesen i jur dogovoreni. Smimo si očekivati bolje i zanimljivije priredbe.

Cilj pri sastavljanju priredbov bi morao biti, da se organiziraju skupne priredbe s drugimi društvima (na primjer s HGKDom, kađe to ali ionako dost dobro funkcionira; ili s Kolo Slavujem ili s nekimi vanmanjinskimi organizacijami), tako da bi prevladala šarolikost.

Ufamo i veselimo se boljim i bolje poiskanim jesenskim priredbam!

STANKO

HAKOVSKI "STAMMTISCH"

si ovim putem omogućiti ljudske odnose, ki nisu samo vezani uz pitanje za narodnim opstankom i narodnom politikom, nego i za ličnim međusobnim kontaktom. Još i u odboru se je u zadnjem času zgubljala ta "ljudska" kom-

"DOBRO SE ČUTITI U HAK-U"

klupska dvorana. Kako se moru ljudi čutiti povezani s klubom, u čiji prostorija se rijetko-krat održavaju priredbe? Ki se more dobro čutiti u dvorana, u ki se rijetkokrat nahaja?

KADE DOZNAJU NAŠI PREDsjedNIKI ČA U
NJEVI DRUŠTVI NIJ U UREDBI?

INTERVJU

SA ZLATKOM GIELER,
POSLANICOM U ZEMALJSKI SABOR

NG: Gospa Gieler, od 11. junija početo ste Vi poslanica u zemaljski sabor. Kako je došlo do toga?

ZG: Narodni zastupnik kotara Zeljezno dr. Widder je odstupio kot mandatar i se je "preselio" za direktora u "Landeshypothekenanstalt". Po želji dr-a Sauerzopfa i dotičnih gremijev sam ja bila imenovana na njegovo

mjesto. Uzroki su bili, da je narodna stranka kanila imati jednu drugu ženu i drugoga Hrvata uzato i učitelja u saboru. Sve to se je združilo u mojoj peršoni

NG: Je bilo u partiji i diskusije o Vašem imenovanju?

ZG: To je čisto jasno, jer narodna stranka je otvorena stranka. U njoj se je uvijek

diskutiralo, a osebužno u slučaju mandatarov, ar ih je samo malo po broju. Onda se uvijek stavljaju pitanja, dali nije ki vridniji po zasluga ili sposobniji na kom području. U mojem slučaju bilo je tako, da su i žene drugih kotarov potrebovale za sebe ov mandat. Ali pokidob da je peljačtvo kotara Zeljezno potrebovalo

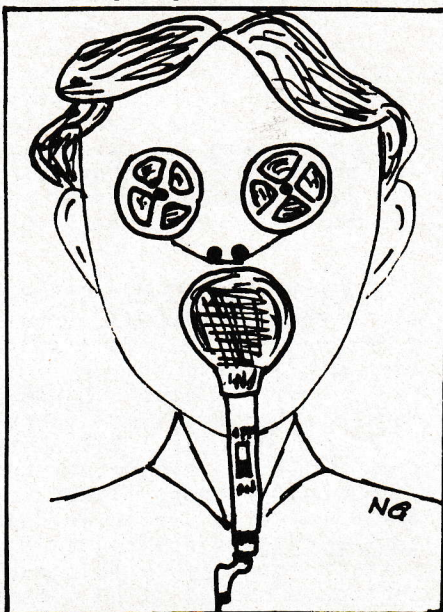
ov mandat za sebe, sam samo ja došla u obzir, u slučaju da bi se nominirala žena.

NG: Ča ste dosada djelali na političkom sektoru?

ZG: Ja sam jur 20 ljet član narodne stranke, i sam prva ljeta sudjelivala u domaćem selu Trajštofu. Jur deset ljet sam član peljačtva ženskoga gibanja Gradišća. Pred desetimi ljeti sam se osebujno zalagala za žensko gibanje, jer sam vidila samo mogućnost prik ženskoga gibanja dojt k ženam. Žene su po mojem mišljenju premalo svise i aktivne na političkom sektoru.. A kot je poznato, su veći dio biračev žene. One su uz mladinu jedina rezerva, ku bi tribali motivirati za politiku.

ZG: Kako je to bilo pri prisegi?
ZG: Ja sam svisna Hrvatica, a uzato i žena, ka rado svoje vlašće ideje realizira. Tako mi je namisli došlo, da ja nemorem samo odgovoriti na pitanje predsjednika sabora: "Ich gelobe!", kot i svi drugi narodni zastupniki, nego da morem dokumentirati i svoju povezanost k hrvatskomu materinskomu

jeziku. Zato sam prosila veljek za dozvolu, da ove riči ponovim i u materinskom jeziku. Nije dan nije znao, niti moj muž, ali mnogi ljudi -ki me dobro

poznaju- su mi potom rekli, da su si ovakovoga ča od mene očekivali. I svi su pozitivno

na ovo reagirali.

NG: Ča su Vaše funkcije u zemaljskom saboru?

ZG: U zemaljskom saboru sam tajnica i imenovana u neke gremije, u ki su obadvi stranke zastupane. U mojoj stranki imam funkciju govorača za kulturu, školstvo i naobrazbu. Zvana toga se moram baviti s pitanji, ka naližu našu narodnost i ženska pitanja, tako da ću u ovi funkcija zastupati ne samo kotar željezno, nego kanim poiskati mnoga druga sela izvan kotara, da bi se onde razgovarala s ljudi.

NG: Ča su Vaši cilji za budućnost?

ZG: U prvom redu moram imati čuda kontakta s ljudi. Oni moraju mene poznati, a ja moram doznati, kakove probleme i želje oni imaju. Onda ću mimo kotarskih poslov pojti u druge kotare. Željim ostvariti nove inicijative na kulturnom polju. Uz sve moje djelo neću već imati vrimenta, da idem u školu. Tako ću od jeseni napustiti svoju službu kot učiteljica.

NG: Hvalimo na razgovoru.

POMOZIMO SI SAMI

Kontaktna adresa: "POMOZIMO SI SAMI" - Schwindgasse 14/10, 1040 Wien/Beč

Vjernim štiteljem HN je sigurno u oči pao gornji emblem "Pomozimo si sami", ki se je u zadnjem času nekoliko puta pojavio u naši novina kot poseban prilog. Ča je "Pomozimo si sami"? Ča nakanjuje "Pomozimo si sami"? Inicijativa "Pomozimo si sami" je šakica mladih svisnih Hrvatov, ki mislu da se samo pisanjem rezolucijov, memorandov i protestnih pisam, kot i čekanjem na ispunjenje člana 7 Državnoga ugovora situacija naše narodne grupe ne more znatno poboljšati. U ovo djelovanje se investira čuda vridnoga časa, truda i pinez, ali vidljivoga efekta skoro

nij! Zato se je formirala Inicijativa "Pomozimo si sami". Cilj Inicijative je, da se realiziraju konkretne akcije. A mnoge ove akcije država nij' pripravna subvencionirati. A u slučaju, da se ipak dostane subvencija, onda stoprv po izvršenju konkretnoga plana. Zato si moramo pomoći sami. Ali jednokratna pomoć je premala. Ako se gladni jednoč zasiti, je drugi dan opet isto gladan. Zato je potribna stalna pomoć.

Pozivamo Te na stalno potpomaganje pri realiziranju konkretnih akcijov. Mislimo, da bi nam ostvarivanje ravno-

pravnosti naše narodne grupe moralo biti vridno mali aldov. Jur s 20 šilingov misečno se more čuda pomoći. Ako si zainteresiran na aktivnom potpomaganju konkretnih akcijov, onda se, prosim Te, obrni na kontakt=nu adresu "Pomozimo si sami", Schwindgasse 14/10, 1040 Beč/Wien. Mi ćemo Te rado informirati o naši akcija i inicijativa.

S najsrdačnijimi pozdravi

Stanko Horvath
(prov. odgovorni
Inicijative "POMOZIMO SI SAMI")

ličnosti:

JOSIP JURAJ STROSSMAYER

Ljetos se je svečevala 150. obljetnica "Ilirizma". Tomu jubileju je bila posvećena izložba u "Muzeju Obrta", u Zagrebu. Neke ideje "Ilirizma" na polju umjetnosti i kulture je dospio i Strossmayer ostvariti.

Uvodjenjem apsolutizma god. 1848. narodni je preporod u političkom smislu grubo zaustavljen. Gajeva je misija okončana. Politička je bitka za samostalnost Hrvatske one-mogućena, ali tokom šezdesetih godina doći će do političkog oživljavanja jugoslavenskog koncepta, posebno u programima narodne stranke, na čijem je čelu Josip Juraj Strossmayer. Dok Gaj silazi s političke pozornice, Strossmayer izlazi na političku scenu. I Strossmayer

STROSSMAYER - STRANAC

I Gaj podrijetlom su stranci u hrvatskom ambijentu, i jednom i drugom materinski je jezik njemački. Kod obojice je od svih strasti najviše razvijena taština. Nažalost do danas nema kritične monografije ni o Gaju, niti o Strossmayeru.

Josip Juraj Strossmayer rodio se 1815. god. u Osijeku. Otac mu je podrijetlom Nijemac. Pradjed njegov iz Gornje Austrije dospio je kao vojnik u Slavoniju. Tamo se oženio, pa su se tako potomci pohrvatili. Strossmayerov otac je veoma energičan čovjek, dobar trgovac konjima, ali - nepismen. Majka ga je narodnoj knjizi privela. Pri svečanim zgodama Strossmayer često puta kaže: "Ako je što dobra u meni, to je od moje majke". Po majčinom želji odlazi u biskupsko sjemenište, a kao najbolji djak

poslan je u centralno sjemenište u Peštu. Tamo se upoznao s idejom Jana Kollára o slavenskoj uzajamnosti, koji je već prije toga oduševio i Ljudevita Gaja. Za vrijeme svog djakovanja, iako je slab i bolehljiv, ipak se ističe svojom izvanrednom nadarenošću. 1838. god. zaređen je za svećenika. Kao teolog u Pešti stekao je doktorat filozofije, a doktorat teologije stekao je na bečkom Augustineumu. Tada je bio poslan u Djakovo u Slavoniji, da bi predavao matematiku i fiziku, ali budući da su u Augustineumu spoznali njegove izvanredne sposobnosti, pozvali su ga natrag u Augustineum. 1847. god. imenovan je dvorskim kapelanom i direktorom instituta. Govorio je njemački bez ikakvog stranog akcenta, pa se sviđjao bečkomu općinstvu, ali oduševljavao je svojim visokim stasom i elegantnim i vitkim likom. God. 1849. suplirao je na Bečkom sveučilištu ka-noničko pravo, pa su ga nagovarali da primi profesuru. Ali je on već znao da je predložen za biskupa Djakova. 1850. god. papinski nuncij ga je posvetio za biskupa. Djakovačku dijecezu vodio je sve do svoje smrti 8. travnja 1905. god.

CENTRALNA LIČNOST HRVATSKOGA KULTURNOGA ŽIVOTA

Strossmayer je centralna ličnost hrvatskog kulturnog života u drugoj polovici 19. stoljeća, ali njegovo djelovanje u hrvatskoj politici u periodu 1860-1880 znatno utječe i na austrijsko-politički razvitak u drugoj polovici ovog stoljeća. To se prije svega očituje u pre-

ustrojbi monarhije i u hrvatskom odnosno južnoslavenskom pitanju.

Kad je Strossmayer stupio u biskupsku službu, sebi je uzeo devizu: "Sve za vjeru i domovinu", a time je i obilježeno njegovo životno djelo.

"PROSVJETOM SLOBODI"

Geslom "Prosvjetom slobodi" Strossmayer daje pečat Hrvatskoj svog vremena.

Njegovo djelovanje na crkveno-političkom području nije ostalo ograničeno samo na njegovu slavonsku biskupiju. Brinuo se i za odgoj duhovnog naraštaja u Bosni, koja je tada još pripadala Osmanlijskom carstvu. Strossmayeru je uspjelo da dobije u Djakovo bosanske klerike. Sagrađio im je sjemenište. Sedamdesetih godina je mađjarska vlada tražila da se bosanski bogoslovi premjeste iz Djakova u Mađjarsku. Mađjari su naime nastojali pojačati svoju poziciju u Bosni, pa ih je smetao odgoj bosanskih bogoslova u antimadžjarskom duhu. Strossmayer je naime bio poznat kao protivnik mađjarskog imperijalizma. Sve moguće je poduzeo da bi Bosnjaci mogli ostati u Djakovu, ali svi su njegovi naponi bili uzaludni. Izobrazba bosanskih bogoslova premještena je u Mađjarsku.

1851. god. imenovan je apostolskim vikarom za kneževinu Srbiju. Srbija je stjecište različitih kultura i vjera, katoličke i pravoslavne. Strossmayer je već vrlo rano prihvatio ideju o sjedinjenju crkava - katoličke i pravoslavne. Njegova doktorska disertacija

pokazuje kako je pitanje odijeljenosti crkava muči= lo katolički i slavenski duh mladog Strossmayera. Tako se kao apostolski vi= kar nije brinuo samo za katolike nego i za pravo= slavne vjernike u Srbiji u izravnom odnosu.

Strossmayer izdaje i bis= kupijski časopis, koji pri= kazuje njegovu golemu pasto= ralnu, kulturnu i političku djelatnost, koja svjedoči o životu potpuno utrošenom u otklanjanje zapreka koje su rastavljale dvije kršćanske zajednice.

Strossmayerova je želja bila čim prije sagraditi

SAGRADITI KATEDRALU

katedralu u Djakovu. Propu= tova je cijelu zapadnu Europu, da bi vidio sve slavne crkve. Davao je pred= nost romanskom slogu. 1882. god. posvetio je sv. Petru svoju novu stolnu crkvu. Kao gospodar velikog posjeda Dja= kovačke biskupije, odanle crpi darove crkvi i domovini.

Na Vatikanskom koncilu se odlikovao svojim izvanrednim retorskim talentom, ali i svojim liberalnim stavom. Upoznala ga je međunarodna javnost pa je postao čovjek svjetskog glasa. Na Vatikans= kom koncilu otvoreno odbija nepogrešivost pape pa ga cijene u tadašnjim liberalnim krugo= vima.

Kao osnovu za sjedinjenje katoličke i pravoslavne crkve smatrao je Strossmayer pro= širenje glagoljske baštine na sve hrvatske biskupije. Glagoljska se liturgija naime zadržala samo u nekim primor= skim biskupijama. Prema Strossmayeru između katolič=

ke Crkve i pravoslavlja nema dogmatskih razlika, samo li= turgijski jezik i tradicija su različiti. Strossmayer smatra ćirilo-metodsku baš= tinu kao jedini put, kojim bi se mogla steći među= sobna povezanost slavenskih naroda. Ćirilo-metodska tra= dicija spojila bi na taj na= čin katolike i pravoslavne vjernike te i ujedno ubrzala zbližavanje autokefalnih pravoslavnih Slavena prema sv. Stolicu.

Strossmayer je godinama radio na zbližavanju sv. Stolice s pravoslavnim slavenskim na= rodima. Iako je sv. Otac bio vrlo sklon slavenskim narodima ipak Strossmayer nije uspio isposlovati da se glagoljica uvede u katoličku liturgiju.

GLAGOLJICU U KATOLIČKU LITURGIJU

Politika dvojne monarhije po= stavljala je barijere. Beč i Pešta su u tome vidjeli eman= cipaciju Slavena, rast pan= slavizma i opasnost da se slavenski narodi izjednače s vladajućim germansko-madjar= skim elementima u dvojnoj monarhiji.

Strossmayer je posvetu svo= je katedrale želio proslaviti crkvenoslavenskom liturgijom, pa je molio sv. Oca za odobre= nje. Austro-ugarska vlada se umješala, pa papa nije dao dozvolu. Ali Strossmayer je ipak naišao na elegantno rješenje. Pozvao je senjskoga biskupa u čijoj je biskupiji bila dozvoljena glagoljica u bogoslužju, da on otpjeva crkvenoslavensku misu. Tu se dakle očituje kako se lukavo Strossmayer običavao izvući.

Politika dvojne monarhije je dakle onemogućila proši=

renje crkvenoslavenskoga jezika na sve hrvatske bis= kupije. Skroman rezultat Strossmayerovih napora oko uvođenja glagoljice u crk= veno-katolički obred pred= stavlja izdavanje glagolj= skog misala. Strossmayer je osim toga tvrdio da Apostoli Slavena Ćiril i Metod ne smi= ju ostati samo slavenski, ne= go moraju postati apostoli cijele crkve. On je sastavio nacrt papinog dokumenta za tu zgradu i vodio hrvatsko hodo= čašće u Rim za proglašenje svete braće. Strossmayer je dakle najzaslužniji što su Ćiril i Metod proglašeni svecima opće Europe.

Idejom panslavizma se Strossmayer upoznao - kako je već rečeno - za vrijeme svojih studija. Misao so= lidarnosti slavenskih na= roda prenosio je koliko na crkveno toliko i na po= litičko područje. Inspiriran je radom Iliraca. Čim je ukinut apsolutistički sustav, Stross= mayer ulazi u politiku. Kao i Ljudevit Gaj imao je sposobnost da osvaja ljude. Rijetke govor=

UJEDINJENJE SVIH HRVATSKIH ZEMALJA

ničke snage i uvjerljivosti, na čelu "Narodne stranke" ot= išao je u Beč, da bi caru iz= nio zahtjeve Hrvata: Ujedinje= nje svih hrvatskih zemalja, Dalmacije, Hrvatske i Slavonije u Trojednu kraljevinu. Zahtje= vao je da se Trojednoj kra= ljevini osigura puna ustav= nost. Madjarska bi morala priznati nezavisnost i samo= stalnost Trojedne kraljevine. Strossmayer se zalagao za preustrojbu monarhije u fede= raciju te da bi se svim zem= ljama monarhije priznala autonomija i politička i kul=

KADE DOZNAJU ŠTUDENTI KAKO SE ZA NJE
STOJI ? ...

turna samostalnost. Glasilo Strossmayerove politike bio je dnevnik "Pozor", koji je bio usmjeren protiv bečkog centralizma.

Neuspjesi Austrije primorali su Franju Josipa da pristane na dualističko preuredjenje Monarhije. Pri sklapanju austro-ugarske nagodbe Hrvati nisu sudjelovali. Tom je nagodbom Hrvatska došla pod vlast Madjara. Madjarska je s Hrvatskom stupila u državno-pravne dogovore. Posljedica je bila hrvatsko-ugarska nagodba, kojom je Hrvatska došla u madjarsku zavisnost. Počinje borba protiv nagodbe, ali oktroyiranim izborima redom legalizirana je hrvatsko-ugarska nagodba. Strossmayerova je "Narodna stranka" potučena. Car mu savjetuje da prihvati madjarski politički

ODLAZI U DOBROVOLJNU EMIGRACIJU

program, inače neće ući u sabor. Strossmayer odbija i na carev zahtjev odlazi u dobrovoljnu emigraciju u Pariz. Otada nije više ulazio u politiku. Njegova politička djelatnost završava 1868. god.

Strossmayera ne cijene zbog toga što je promicao ekumensku poruku, koja dolazi od Ćirila i Metoda i zbog toga što se zalagao za sveslavenstvo, već mu pripisuju neuspjeh u borbi

za nacionalno jedinstvo. Cijene ga zbog toga što je bio veliki mecena i zbog toga što je - slijedeći devizi "Prosvjetom slobodi" ostvario "ilirske snove". Golelim sredstvima sa posjeda djakovačke biskupije omogućio je stvarni preporod hrvatske kulture i umjetnosti. Budući da je u to doba narod u velikoj mjeri bio nepismen, bilo je Strossmayeru jasno da treba prosvijetiti narod kako bi mogao shvatiti nacionalna pitanja. Tako je zajedno sa svojim vjernim prijateljem i mentorom Franjom Račkim koji ga je podupirao u svim znanstvenim, političkim te crkvenopolitičkim pitanjima, osnovao "Jugoslavensku Akademiju Znanosti i Umjetnosti" i dao je sagraditi Zagrebačko Sveučilište. "Korespondencija Rački-Strossmayer" je važan dokument

OSNOVAO "JUGOSLAVENSKU AKADEMIJU ZNANOSTI I UMJETNOSTI"

za proučavanje Strossmayerove ličnosti. (Iz te korespondencije vidljivo je da se u prvom deceniju svog biskupovanja nije najstrože držao zavjeta celibata). Prema Strossmayeru su akademija i sveučilište trebali postati kulturni centar svih južnih Slavena. Uvjeran je bio da će obadviije ustanove slavenskom narodu otvoriti put u bolju budućnost.

Strossmayer je u akademiji smjestio biblioteku i arhiv. Stavio je na raspolaganje znatnu svotu novca, da bi se mogla kupiti znamenita biblioteka Ivana Kukuljevića. Kupio je Mihanovićevu zbirku, a poklonio je akademiji i rukopise Marka Marulića.

Strossmayer sakuplja po svim centrima evropske kulture umjetnine da ih pokloni svom narodu. Za čuvanje slika je trebala dostojna zgrada, pa je Strossmayer velikodušno pomagao gradnju palače Akademije na Zrinjskom trgu i tamo smjestio galeriju slika. Prije dvije godine se u Zagrebu pokazivala izložba "Sto godina Strossmayerove galerije" Zbirka galerije se od prvotne Strossmayerove donacije kroz sto godina proširila, pa treba posebno naglasiti i donaciju Ante Topića Mimare.

Strossmayer je promicatelj mnogih pisaca i umjetnika. Osnovao je zakladu za stipendije, ali nije podupirao samo Hrvate, nego u istoj mjeri i Slovence i Srbe i Bugare. Potpomagao je i Karadžićevu obitelj i preporučao Vukov rječnik.

Strossmayer, veliki mecena hrvatskog naroda daje sredstva i poticaj da se nastavi gradnja na temeljima, koje su postavili preporoditelji. Zbog njegovih zasluga na kulturno-prosvjetiteljskom području pripada mu vječna slava. Punim pravom ga često zovu "magnus Croata et Slavus", iako na narodnom i crkveno-političkom području nije uspio ostvariti svoje ideje.

agnjica schuster

KADE MORETE DOZNATI „BACKGROUND“
INFORMACIJE ? ...

JEZIK

U KN

NEŠTO O JEZIKU NAŠIH NOVIN (Hrvatskih Novin)

Za veliki dio našega naroda su naše novine - mislim u prvom redu na "Hrvatske Novine" - jedino štivo na hrvatskom jeziku. Jur ova činjenica nam kaže, kako su novine neobično važan faktor za kulturu našega jezika. Pravilnost i jasnoća, bogatstvo i lipota jezika su od prvorazrednoga značenja u javnom i kulturnom životu. Zato moramo tim jezičnim osobinam posvetiti svu našu pažnju - svakako veću, nego se to kod nas čini. Ako štitelji svaki tajedan čitaju pravilno i lipo napisane tekste, ako se ti teksti odlikuju svježom i narodnom frazom prez nepotribnoga upliva tudjega jezika - onda činu takovi novinski teksti koristan upliv na svoje štitelje i u jezičnom pogledu. Sve ča je štampano i ča se gusto ponavlja, nesvisno se prenaša na štitelja i pomalo stupa u njegov jezični repertoar.

U podizanju opće kulture jezika ima i svaki pojedini svoju obavezu, a naravno su još veće zadaće institucijov, ke jur po svojem pozivu imaju značajniji dio i upliv u obrazovanju mladine, odraslih i društva. Nažalost kod nas praktično ne postoji ona institucija, ka igra u izučenju i razvitku materinskoga jezikakod svih narodov naj-

"H(E)RVATSKI I TAKO
Znamo, Ča pravamo.."

veću ulogu. Velik dio naših ljudi je osvidočen, da i prez škol dosta dobro vlada hrvatskim jezikom: "H(e)rvatski i tako znamo, ča pravamo...". Za toliko važnija je danas, zbog naše dileme na školskom sektoru, jedna druga škola jezika - i to štampa. Naša štampa - mislim u prvom redu na naše tajednike - je od samoga početka svojega postanka odigrala značajnu ulogu

u razvitku našega književnoga i općekulturnoga jezika. Svi naši kulturni djelači i književnici su bili i su još svenek istovrimeno i žurnalisti i novinari. O svi jezični programi i zbivanja se je raspravljalo i diskutiralo u našim novinama. U vezi sa štampom moramo danas istaknuti i spomenuti i radio kot sredstvo najaktualnije komunikacije i obavješćivanja.

Ali ostanimo kod novin. Pred kratkim mi se je tužio jedan od naših intelektualcev, da je jezik naših novin (Hrvatskih Novin) vrlo slab, da nije već tako dobar, kot je bio jednoč prlje. Ali nije se pitao zač je tako. Sigurno je bio još pred desetimi ljeti jezik Hrvatskih Novin pravilniji, lipši i složniji nego danas, jer je bila prva dužnost naših novinarov, da pišu pravilnim i čistim jezikom. Danas se gleda već na zanimljivo i aktualno obavješćivanje. Prlje su naši novinari velik dio novin jednostavno prevodili iz nimških. Urednik je sidio i djelao u uredu. Danas on putuje krez naša sela. Novinarsko djelo mora pojti još brže od ruke, u još kraćem roku, tako da najveći broj člankov dojde prez korekture u novine. To ne ide! Zač pišemo novine na hrvatskom jeziku, ako zanemarivamo kulturu našega jezika i ako gazimo nogami najobičnija i najvaž-

"..AKO GAZIMO NOGAMI
NAJVAŽNIJA JEZIČNA
PITANJA !"

nija jezična pravila. Bome, u zadnji ljeti je narasao broj piscev u naši novina a stim se je i povećala razlika jezičnoga nivoa medju pojedimi članki. U novina nije već samo jedno mišljenje zastupano. Sve ove spomenute pozitivne činjenice, kot pluralizam, veći broj dopisnikov, veći aktualitet, za-

nimljiviji članki itd. stisnule su u pozadinu pitanje jezične kulture u naši novina. Ipak nesmimo zgubiti iz vida značajnu i sve veću zadaću ove škole jezika - naše redovite štampe. Novinarski jezik je i jezik jedne struke. Kot imaju pravnik, filozofi, tehničari i dr. svoje specijalne termine i izričaje, tako je imaju i novinari. A ti termini i izričaji su nastali s modernim vrimenom za

STVARANJE NOVIH IZRAZOV

ko je osebužno znamenit javni politički život i svi državni i druš tveni dogodjaji. U današnjem životu se javljaju mnogi novi problemi (n.pr. atomske elektrane, obramba okolice i dr.) a naši tajednici su prvi, ki moraju stvarati potribnu terminologiju. Jedan drugi problem postoji u kulturnoj evropeizaciji - bolje rečeno u internacionalizaciji. Kultura izmjena nije izjednačila samo vanjske životne oblike (n.pr. hranu, tanac, nošnju i dr.) medju pojedinimi svitskimi (evropski) narodi, nego je internacionalizirala (evropeizirala) i cio način mišljenja i izricanja, tako da se u evropski književni jezici i govori nahajaju mnoge zajedničke crte. A uopće manji narodi, kot smo to mi, su izloženi toj pojavi, ča se najbolje vidi u mnogobrojni jezični klišeji u naši novina.

Hotio sam na kratki spomenuti samo neke probleme jezične kulture naših novin (Hrvatskih Novin). Uprav od Hakovcev se dočekiva, da ćedu kašnje (velik dio to jur čini) sudjelivati u našoj štampi. Neka bude Haku i u budućnost prva i glavna dužnost u gajenju materinskoga jezika, u pravilnom izrazu.

Ludvik Kuzmić

Ljetošnji "Dani Mladine" su se održali na jugu, u Vincjetu. Tri dane - od 20.-22. junija - je Vincjet stao u središću interesov mladih i "starijih" Hrvatov iz cijeloga Gradišća.

Otpodne prvoga dana, petka, je bilo posvećeno dicit. Dica su bila pozvana, da sudjeluju

Sela (H) i HAKovski "vrazi". HAKovci su počeli u prvoj igri protiv Stuttgarta s jako "masivnom" obranom, ka je ali bila pre masivna, tako da su HAKovci u prvi tri minuta kasilali tri gole. Usput rečeno u ovom času se oni labde još i dotaknuli nisu. Na temelju ovoga impresivnoga rezultata

DANI MLADINE 1986 U VINCJETU

20., 21., 22. JUNJA

pri moljanju, jačenju, igranju. Učitelji su se dovezli sa svojim školari iz Čajte, Čembe, Vincjeta, Vlahije, Pinkovca, Nove Gore i Stinjakov, da bi skupno oblikovali live-emisiju "Naši ljudi". A tu emisiju ste sigurno čuli. Po emisiji su se onda dica mogla okripiti kobasicami i pićem (bezalkoholnim). Nastupao je i čarobnjak Verderić iz Vincjeta, ki je fascinirao svojim triki ne samo dicit nego začudio i starije gledaoce. Po emisiji su se onda i stariji počeli aktivirati - i to na nogometnom igrališću, kade su prvi dan četire momčade (Vincjet, Čajta, Čemba, Bandol) "iskali" najčvršći sastav. Ispostavilo se je da su Čembanci bili najjači i to pomoću jednoga HAKovca, ki ovde ne kani biti imenovan. Navečer su se nogometiši skupa s drugimi gosti mogli zabavljati uz PAXE, STRINGSe i MAGAZINE.

Subota se je onda počela opet s nogometom, pri kom su nastupale dvi hrvatske momčade iz Stuttgarta, Petrovoga

su HAKovci totalno preminjili obranu, tako da se je igra završila neodlučeno 5:5. Pri striljanju jedinaestarecv su onda zgubili HAKovci. Na kraju turnira su HAKovci zauzeli 6. mjesto, a Stuttgartska momčad I 1. mjesto.

Pred nastupom razliĉnih pop-grupov (PAX, MAGAZIN, STRINGS) su još zasvirali Bandolski mladi tamburaši da bi pokazali, ĉa su se u dosta kratkom vrimenu zavjezbali. Prem velike utakmice Brazilijsko-Francuska na svitskom prvenstvu, je na zabavu došlo toliko ljudi, da se je govorilo, da će Vincječanom sfaleti vino. Ali ta nedostatak se je vrijeda popravio. Kad je u četiri jutro prestala muzika, nekim još svenek nije bilo dost svečevanja, tako da su si jačili dokle se nije počela sv. maša u 9⁰⁰.

Sv. mašu u dvorani su odslužili tri gospodini. Najopterećiniji od njih je bio Stinjački farnik Branko Kornfeind ki je sa svojom grupom

"Svitlost" polipšao Božju službu. On je naime stalno minjao instrumente (od violine na bugariju, od bugarije na elektrogitaru, pa od elektrogitaru opet na violinu)

Otpodne su nastupale različne folklorne grupe iz južnoga Gradišća. Najveć su Petrovišćani oduševili publiku sa svojim tancem, ki se zove "Svatovac". Jer ovde more i publika sobom tancati i se kuševati. Vincječani su izveli tri skeče, ki su im se dobro ugodali. "Najoštriji post" i "Na sajmu" od Ignaca Horvata i "Kako Nimac Hrvata tuče" od Frica Martinkovića. Kot završetak "Dana Mladine '86" je grupa HARMONY zaigrala na tancu svim onim, ki se u prošli dvi dani nisu bili dost navesčevali.

JOHN F. HAKOVAC

no, ča je, germani ?

Tako nas je htio pozdraviti naš otac jutro, kad smo se hteli spravljeti u čuvarnicu. Dokle nismo mi (moje sestre, moj brat i ja) došli u čuvarnicu nismo znali ni riči nimški. Kad smo došli jedan za drugim u čuvarnicu u nimško selo nas je ta novi jezik, koga su svi drugi stalno i perfektno govorili tako fascinirao, da smo i mi kanili govoriti samo ta drugi jezik. Hrvatski jezik smo mogli samo govoriti unutar obitelji, a ta drugi novi jezik je bio svagdir prezentan: u čuvarnici, u autobusu, u radiji, u televiziji itd. Kako bi nas ta jezik ne bi bio začarao!

učiti engleski ili ki drugi tuđi jezik. Kad človik jur kot dite misli u dvi jeziki, kad si za svaki predmet zapameti dva pojme, onda će si sigurno laglje i bolje zapametiti i tretu ili četvrtu rič za jedan predmet. Tim kanim reći, da učenje i znanje dvih jezika kov podupira sposobnosti intelektualta u vezi s jeziki a sigurno i cijeli intelektualni kapacitet. Mozak jur od ditinstva već djela nego kod jednojezičnoga diteta. A da to inteligenciji škodi, to mi ne more nijedan povidati.

Moguće je, prez dvojbe, da človik govori s akcentom, ali danas je toliko mogućnosti slušati dobar nimški jezik i se uvježbati aktivnim govorom ta jezik, da je pogibel hrvatskoga akcenta minimalna.

Hrvatski jezik se danas treba naučiti u obitelji a ne "na cesti" ili u školi. Na cesti se strefu dica, ka se moraju naučiti na cesti, samo dost puti ni jedno od njih ne govori hrvatski. U školi uz rječnik i gramatiku se dite od deset ljet isto neće naučiti jezik, ako još nezna ni riči i zvana toga nima mogućnosti da se doma pomina po hrvatsku. Još i za odraščene je teško ako ne nemoće naučiti perfektno hrvatski samo iz knjig. Ako nima mo-

"...ŠTIMAO SAM, DA
NISAM DOMA!!"

mogućnosti, da prakticira će i friško opet pozabiti. Ako

* važno*

ne pozabiti:

početo od oktobra

priredjuje HAK opet

svaki četrtak pro-

gram za sve interesirane!

Dojdi i Ti!

SCHWINDGASSE 14/10

1040 Beč

si človik sve ovo premisli, onda mora dojti do zaključka da svojoj dicit nesmi skratiti mogućnost, naučiti se jur od malih nog dva jezike, iako se jutro stane "pak misli, da nij' u vlašćem stanu nego kod germanov."

Jandre

**vita
discimus**

Tako smo se stalno razgovarali po nimšku. Moj otac mi je sada jednoč rekao: "Kad sam se htio tako jutro stati, ... ja sam štimao da nisam doma!!" Ali on i moja majka nisu prestali potribovati od nas, da se barem doma pomimamo isključivo po hrvatsku. Zato sam im danas zahvalan, jer kad bi oni bili pustili, onda danas ne bi bio u stanju napisati ove rede. Ča kanim s ovim reći?

Da dite od neke starosti upozna vridnost dvih jezika. Najkašnje onda, kad mu jasno postane da je već različnih jezika; na peldu, kad se počne

... U **NOVOM GLASU !!!**

magacin hak-a

glosa

visti od

drugih manjin

Kot HAKovac, ki, iako većim dijelom samo s daljine, prati zbivanja u i okolo kluba, sam jako pažljivo štao u knjigi "Sudbina Gradišćanskih Hrvatov kroz 450 ljet", članak o HAK-u. U članku, koga je napisao bivši predsjednik HAK-a, Franjo Perušić, se jako dobro analizira djelatnost, uloga i politička linija HAK-a. Trizno se kaže važna uloga, ku klub igra u manjinskoj politici Gradišćanskih Hrvatov. Ipak se u ovom članku more najti pogriška, ka ne odgovara povijesnoj istini. U hrvatskom dijelu spomenute knjige, ka je pisana dvojezično, se piše, da se je prvi Dan hrvatske mladine održao 1976. lj. u Dolnjoj Pulji. U nimškom dijelu knjige se piše, da je prvi Dan hrvatske mladine bio 1978. lj. u Dolnjoj Pulji. Kad sam štao ove rede, mi je namisli došlo pitanje na radio Jerevan: "Je istina, da su drugu Janjatinoviću u Moskvi ukrali auto marke Moskvič?" Odgovor Radija Jerevan: "U principu da. To ali nije bio drug Janjatinović, nego drugarica Filipovna. To nije bilo u Moskvi, nego u Leningradu, a ukrali mu nisu auto, nego bicikl!" Sličan bi morao biti odgovor na pitanje: kada i kađe se je održao prvi dan mladine? Prvi se je naime održao 1973. lj. u Trajštofu pod naslovom "Rendezvous 73". 1976. lj. se Dan mladine nije održao u Dolnjoj Pulji, nego u Uzlopu, a i 1978. lj. se ov Dan mladine nije održao u Dolnjoj Pulji, nego u Velikom Borištofu. U Dolnjoj Pulji se je održalo ovo najveće svečevanje hrvatske mladine jur 1975. ljeta. Ova kritika mi se čini- iako znam- da nije tako odlučujuća- ipak potribnom. S ovako malimi pogriškami se naime more omalovažiti izvrsan članak o HAK-u u spomenutoj knjigi.

BUGARSKA

U prvoj polovici 1985. lj. se je u Bugarskoj održala brojidba stanovništva. Kot i pri brojidbi 1975. lj., se i deset ljet kašnje nije pitalo za narodnom pripadnošću. Računa se, da u Bugarskoj živi oko 900.000 Turkov, nekoliko deset tisuć Romov (Ciganov) i oko 250.000 Makedoncev. Bugarska negira egzistenciju makedonske narodne grupe. Za nju su i Makedonci u Jugoslaviji Bugari.

JUGOSLAVIJA

Od 9. do 11. junija se je u Sarajevu održao internacionalni simpozij na temu "Jezik i kultura Roma". Smisao ovoga skupa znanstvenikov je bila, kot javlja organizator, Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, da se sumiraju dosadašnji rezultati u proučavanju jezika i kulture Romov u svitu. Pri simpoziju su se rastresle potreboće i mogućnosti standardizacije romskoga jezika uzato su se i predstavila i kulturna dostignuća Romov u Jugoslaviji (vlašće radio-i tv-emisije) i u ostalom svitu.

PREZ KOMENTARA

Gradišćanska zemaljska vlada je subvencionirala gradišćanski zidni kalendar za 1986. lj. s 312.000 šilingov. Naklada kalendara: 10.000 kusičev. Zemaljska vlada i lanika nije subvencionirala izdavanje Kalendara Gradišće za 1986. ljeto. Naklada: 3.500 kusičev.

KUHAČ I NJEGOVA OSTAVŠĆINA

U Osijeku se predvidja izdavanje svih referatov simpozija, ki se je održao prilikom 150. obljetnice rođenja etnomuzikologa Franje Ksavera Kuhača. Kuhač je 1878. ljeta poiskao zapadnougarske Hrvate i popisao narodne jačke. Svoga istraživanja o Gradišćanski Hrvati je publicirao u "Vienecu" kot i u velikom djelu "Južnoslovenske narodne poevke", Zagreb 1878-81 u četiri sveski.

EMIL COSSETTO

Poznati dirigent i skladatelj je u Zagrebu svečevao 40. obljetnicu umjetničkoga djelovanja. Najpoznatija njegova skladba je "Moja Diridika" ku je popularizirao zbor "Joža Vlahović". Uz ov zbor Cossetto pelja i zbor "Moše Pijade", ki je ljetos jur gostovao u Pinokovu.

kolo-slavuj u kanadi

Grupa "Kolo Slavuj" je dostala poziv sudjelovati na svakoljetnom festivalu hrvatskoga folklora u Kanadi (XIIth Canadian Croatian Folklore Festival)

Organizatori ovoga festivala, ki se je ljetos održao u "Mississauga" (predgrad Toronto), su emigranti iz Hrvatske. Naša turneja je durala od 16. do 25. maja.

Naš put: Beč-Muenchen (busom) Muenchen-Frankfurt-Toronto (avionom) Toronto-Duesseldorf-Muenchen (avionom) Muenchen-Beč (busom)

Odvezli smo se u petak 16. maja u jednoj uri jutro. U Beču: "Je ov autobus samo za kofere ili samo za nas?" "Za sve!" "Ki će pak sidit? Mi ili koferi?"

To je bio prvi problem na našem putovanju, pokidob ali imamo svi uske zadnjice, smo se ipak kako-tako smjestili: "Smo svi ovde?" "Ne, jednoga još na vrata nutar rivaju!"

Kad smo pak bili svi u autobusu, smo se zvezli i vrijeđa se je u busu veselo jačilo. U Muenchenu smo imali

lazno za ručenje: "Nekate pre-već pojist, "špajbsakljini" va fligeri nisu jako veliki!"

Kad smo pak čekali, da nas pustu u avion, je bilo nekim poznati, da nisu još nikada letili.

"Oti, zač si tako blijed?" "Meni ovo nij' svejedno!"

"Neka se bojati! Dosada je još svaki doli došao!" Let od Muenchena u Frankfurt je bio samo kratak. Kad smo došli u Frankfurt, se je čuo samo jedan izraz: "Duty-free, duty-free-shop, duty-free..."

Svaki si je veljek našao svoje: "Rothmann's, Dunnhill, Yves St. Laurent, Armani, Ballantines, Chivas itd." Kad smo sidili u avionu za Toronto, je zađušalo od Yves St. Laurent, kadilo se je od Dunnhill-ov, a vrijeđa se je nekim i porigovalo na Ballantines.

Stalna rivnja je bila oko onih ljudi, ki su sidili kod oblokov, svaki je kanio viditi, kako zemlja izgleda iz 15.000 metrov višine.

Kad smo bili prik Groenlanda su Rudija, ki je sidio uz oblok skoro pognjavili.

"Ča je za viditi zdola?"

The Canadian-Croatian Heritage Folklore Festival is an annual event hosted every May by a different Croatian community. Because of great geographic distances the Festival is organized in two cities: one in Eastern and the other one in Western Canada. The goal of the festival is to promote, share and preserve our rich Croatian Folklore Culture and with it to enrich our Canadian multicultural society.

Many rich and colourful costumes worn by the performers participating in this year's festival were designed and made by their grandparents many years ago.

All of these folklore ensembles have worked hard all year preparing their program. The many songs and dances accompanied by the beautiful sound of tamburitzas will be our best from our rich heritage of Croatia, homeland of our parents and our grandparents.

Among the Croatian folklore ensembles at these festivals, one will always find the ensembles of other ethnic groups as well.

This festival has been organized by the Folklore Ensemble "Croatia" Mississauga under the sponsorship of the Croatian Folklore Federation of Canada.

Nick Jurinic
Festival Chairman

"-Atlantic on the rocks- sve puno vode i leda!"

"Pazite, moje pivo! Hej, recite da je i kod vas prik (na drugoj strani kod obloka) lipo, da bude mjesta ovde!"

Pasažiri pred Rudijom - isto uz oblok - su zbog gužve napustili svoja mjesta i gledaju prez svakoga razumivanja rivanje kod obloka.

"Hej, ča je s tobom, zač ne ideš k obloku, ne kaniš van pogledati?"

"Ja bi rado, ali ja moram balancu držati!"

Drugi pasažiri su se vrijeđa naučili na nas, tako i nijedan nij' protestirao, kad su zač glušale neke "nujne" dalmatinske jačke.

Kad smo došli u Toronto, smo doživili neugodno presenečenje: Rudijovu bugariju smo bili dali skupa s berdom na "special service"; to je transport za osebuje dijele prtljage (na primjer velike škrablje, stakalje, muzički instrumenti itd.) U Toronto smo našli berde i bugariju:

"Rudi, ja štiram tvoju bugariju vrat boli"

"Vrat boli??"

"Poglej, kako neobično kraj stoji!"

Bugariji su bili "vrat zlomili" Naša srića je bila, da si je onde mogao posuditi drugu bugariju, na koj je pak cijelu turneju igrao.

Nedilju u pol petoj smo pak imali naš veliki nastup u okviru XII. kanadskoga hrvatskoga folklornoga festivala. Pri ovoj priredbi je nastupalo 25 grupa (ukupno prik 800 ljudi), u glavnom iz Kanade, nekoliko iz Amerike i mi kot jedini Europejci. Kad smo stupili na pozornicu, se je publika (oko 2500 ljudi) stala i božala. Po nastupu su nam rekli, da smo bili jedina grupa, ka je dostala "standing ovations". K ovom nastupu je došlo i nekih 30 Gradišćanskih Hrvatov, ki živu u Torontu. Kad je Klauz pozdravio publiku i predstavio grupu, su se "naši" Hrvati skoro zatopili u svoji suza.

Pandiljak smo se odvezli k velikim vodopadom Niagare ("Niagara-Falls"). Premda vreme nije bilo dobro, je ovo bio za nas velik doživljaj.

"Kolo Slavuj" Concerts

(from Gradisce, Austria)

MONDAY, MAY 19, 1986 - 7 P.M.

CROATIA CLUB
1989A Dundas Street East
Mississauga, Ontario
(416) 624-4111 or (416) 629-3744

Navečer smo imali predstavu u Mississaugi, to je ta dio Toronta, u kom živi najveći broj Hrvatov. Od ovoga nastupa početo, smo kod svakoga nastupa "improvizirali" 4 himne: "Hrvat mi je otac", "Lijepa naša domovino", kanadsku i americkansku himnu. Po nastupu je "orkestar" grupe igrao za ples. Osebužno Gradišćanski Hrvati su pri ovoj prilici pokazali, da još nisu pozabili hrvatske jačke i kako se u Gradišću tanca. K ovom nastupu neću već reći, samo da je "orkestar Kolo Slavuja" drugi dan u busu vježbao tance i medjutočke.

Utorak je bilo razgledanje Toronta na programu.

Pokidob ali vreme nij' odgovaralo, su organizatori to činili, ča i mi rado s našimi gosti činimo: oni su nas poslali na "shopping". Napodne smo se otpravili na put u Sudbury, to je grad, ki leži oko 300 kilometrov sjeverno od Toronta.

TUESDAY, MAY 20, 1986 - 7 P.M.

CROATIAN CENTER
571 Kathleen Street
Sudbury, Ontario
(705) 674-7233

Navečer

smo opet imali koncert, a potom smo igrali za ples. Po nastupu smo dostali večeru, po koj smo si još "inoficijelno" zajačili. Potom smo se odvezli u "Motel" izvan grada, kade smo "prebavili" noć.

Srijedu smo imali opet dugu vožnju u Otavu (400 km). U 17⁰⁰ smo došli na naš cilj, vozili smo se po gradu, da ga upoznamo, potom su nas opet poslali na "shopping". Mi smo si našli neki "hamburger-restaurant" i sidili u njem, dokle smo se tribali vratiti k autobusu. Navečer smo imali opet nastup, potom "fried-chicken" za večeru. Jur od pandiljka su neki ljudi imali probleme sa svojim glasom. Zli jeziki su rekli "od silnoga pila", drugi opet "od jačenja". Istina je naredno negde u sredini. Ovim ljudem, ki su bili "soar of throat", je pomagalo svaki dan jutro Markovo "Kinesko ulje" (ulje od metvice), ko su oni po svakoj jački inhalirali.

Četvrtak jutro smo se odvezli u Montreal. Ovde smo prvi put imali mogućnost, barem malo upoznati grad: vidili smo olimpijski stadion, dvi najpoznatije katedrale i centar grada.

THURSDAY, MAY 22, 1986 - 7 P.M.

CROATIAN CHURCH "SV NIKOLA TAVELIC" HALL
4990 Place de La Savane
Montreal, Quebec
(514) 739-7497

Navečer je bio opet nastup. U garderobi:

"Oti, tebi je sve pre usko, još i zmirene hlače!"

"Mirili smo samo jedne pantalone, a te su nam ukrali u Švedskom!"

Po nastupu se je opet večeralo: "fast food"; piple, ko je sigurno bilo koč i teplo, pladnji i pribori iz plastika.

Jedino ča je imalo svenek isti kvalitet je bilo pivo i viski. Jedan Slavujac - jačiti već nij' mogao kot slavuj - je svoj konzum piva kontrolirao i si je metnuo svaki čep (štuplj) od piva u svoj žep. Kod njega su našli petak navečer nekih 50 čepov.

Petak jutro smo krenuli prema Norwalu (oko 20 km od Toronta).

FRIDAY, MAY 23, 1986 - 7 P.M.

CROATIAN SOCIAL - CULTURAL CENTER
R.R. 2, Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario
(416) 456-3203

Navečer smo imali naš najbolji nastup. Posljednju frazu jednoga tanca smo morali još i ponoviti. Po nastupu smo dostali obiljnu večeru, ovde su naši domaćini dokazali da znaju i sami prirediti jako dobra jila. Potom smo se skupa sjeli i uživali naš posljednji večer u Kanadi. Kot svaki dan je bio opet večer dužičak, a noć kratka. Kad su bili i najhrabriji jačkari kikavi, to je bilo oko 4 ur jutro, su posljednji Kanadski, Gradišćanski, kanadski i Gradišćanski Hrvati krenuli prema domu.

Drugi dan, subotu smo se strefili u deseti u hrvatskom centru u Norwal-u. Kad su prvi

Tickets will be available at the door.

došli, to je bilo oko jedinajste ure, se je jur čula harmonika; vrijeda su se priključile i berde i bugarija A svi oni, ki su još odnosno opet imali glasa, su jačili, ča su nek mogli.

Po objedu smo se počeli otpravljati na put, ali tako teško smo se lučili od naših Kanadskih prijateljev, da smo skoro zamudili naš avion. Na putu najzad u Europu je bilo jako tiho u avionu, svi su spali, samo ponekad se je čuo neki 'kikavi' glas: "Stewardess, another Cola-Whisky, please!" Aktivni su Kolo-Slavujci stoprv nastali,

kad su izvidili, da se za razglednice od Lufthanse ne treba platiti porto. Tako si je skoro svaki zeo oko 10 dekov bezplatnih razglednic i svi su pisali.

U Duesseldorfu smo napustili naš avion. Po kratkom času stali smo u drugi, kim smo pak odletili u Muenchen.

Onde nas je jur čekao bus. Na putu nam je još puknula guma zadnjega kola, ali naš šofer je to na mah popravio i tako smo jur oko peti navečer bili iščrpljeni i trudni, ali ipak srični i zadovoljni došli u Beč. KONAC

SLAVKO

kanadski hrvati

Na novom kontinentu, osebujno ali u južnoistočnoj Kanadi živi jako čuda imigrantov iz Hrvatske. U veći gradi, kot su to Montreal, Toronto, Otava, itd., imaju oni svoje organizacije, ke aktivno i dost uspješno djelaju.

Pokidob je velik dio Hrvatov u Kanadi dostignuo vrlo visok nivo dobrostanja, se moru oni zalagati i za druge cilje kot su to na primjer materinski jezik, čuvanje stare vlašće kulture i održavanje narodne svisti. Da bi ove cilje dostignuli, su oni pripravnii investirati svoje slobodno vrime, svoje "dobre veze" i ne na zadnje financiijelna sredstva.

U svakom gradu, kade je Hrvatov, iako ih je samo nekoliko tisuć, oni imaju svoju folklornu grupu, nogometno društvo i svoje društvene lokale.

U neki gradi smo vidili i hrvatske crikve, kade se moru najti "trobojnica", hrvatski grb i kade se redovito služu hrvatske maše. I u Kanadi ima crikva jako važnu funkciju u pogledu na nacionalnu svist: ona je jako dobro integrirana u djelovanje za održavanje jezika i kulture. Klerus jako dobro sudjeliva s hrvatskimi organizacijami i svećeniki imaju skoro u svakom gradu jednu od važnijih ulogov u "manjinskoj politici."

Situacija je ada takova, kot je i kod nas nekada bila, samo da se je kod nas klerus u poslidnji desetleći u sve ve-

ćoj mjeri najzad povukao od aktivnoga djelovanja za narodnost. Da je ali u vezi s ovim nekoliko hvalevridnih iznimkov, to je jasno.

U nekoliki gradi imaju Hrvati i hrvatsku nastavu za svoju dicitu: subota je za školare osnovne škole slobodan dan, tako su si Hrvati organizirali podučavanje po subota, kade se dica uču pisati, štati i računati na materinskom jeziku. Zvana toga "se školarom omogućići pristup k povijesti i geografiji Hrvatske i kulturi hrvatskoga naroda."

Svako ljeto se i u istočnoj i u zapadnoj Kanadi organiziraju "Kanadski hrvatski folklorni festivali" (ljetos u Torontu i u Vankuveru).

Pri festivalu u Torontu je sudjelivalo 25 grup s ukupno 830-imi akteri. Dvajset grup je bilo iz Kanade, četire iz Amerike i jedna iz Gradišća (Kolo-Slavuj). Impozantno je bilo, gledati si grupe: većputi je bilo pedeset i već ljudi u hrvatski nošnja na pozornici, i kad su zajačili, je človik mislio, da će dvorana puknuti. Uz ove festivale se održavaju još i festivali zabavne hrvatske muzike (1985. lj. u Hamiltonu).

Sve lipo i dobro, samo jedno je malo tužno: člani ovih grup su u glavnom mladi ljudi, prva generacija, ka se je jur u Kanadi narodila. Razgovorni jezik u grupa je skoro isključivo engleski. Ove folklorne grupe lipo tancaju, tam-

buraju i jaču, većputi s engleskim akcentom, ali komunicira se samo na engleskom jeziku. Još i kad peljač grupe daje članom upute, na peldu pred nastupom, onda je to sve po englesku. Ta pojava ali postoji jur i kod nas. Za neke tamburaše ili tančoše je sudjelovanje kod folklorne grupe postao hobi, kot na peldu tenis, nogomet ili bila ka druga zabava. Nutarnja veza k jeziku i kulturi se je pogubila.

Velike poteškoće imaju i roditelji sa svojom dicom. S ocem i majkom se dica pominaju po hrvatsku, a med sobom samo po englesku. Premda starji stalno upozoravaju na to, da se pominaju po hrvatsku, kod mladih ipak prevlada novi, atraktivniji većinski jezik. Jedan otac, ki isto ima takove probleme, je argumentirao ovako: "Lipo bi bilo, da bi naša dica perfektno vladala hrvatskim, i mi sve nam moguće djelamo, da bude tako. Ali najvažnije je ipak svist, oni moraju imati svist u sebi da su Hrvati, iako ne govore hrvatski. Svist je čuda važnija nego sam jezik!"

Na pitanje, kako bi se kazala ta svist, mi veli: "Da svagdir veli "ja sam svisan Hrvat!"." Ali ako to već naš svisni Hrvat ne more po hrvatsku reći, nego samo po englesku, onda je ta izjava malo apsurdna. To je morao još i ta zastupnik "teorije od svisti" priznati.

Premda Kanada jako dobro podupira svoje različne narodnosti, je asimilacija dost jaka. Velik dio imigrantov jur se prvoj i drugoj generaciji izgubi svoj narodni identitet. Ča ostane su grbi, kipi i slike iz Hrvatske, nošnje i rodbina u Hrvatskoj.

Velik dio Hrvatov se u ljete vozi u "kraj", u svoje rodno selo, u domovinu. Roditelji šalju svoju dicitu k rodjakom, da bi i oni ljubili domovinu, ka zapravo nije njeva domovina. Njeva domovina je Kanada, oni su nastali dobri, vrli i lojalni Kanadjani..... Jandre

ukrani auto

U HAK-u je bilo predavanje. Kot svenek se je počelo "cum tempore slavistico"; to znači trideset minut kasnije neg' predvidjeno. Ne znam več, ki je predavao, ali to i nij' tako važno. Važnije je, da su med gosti-hakovci bili i Mate, Fric, Jive, Mirko i Hilda. Predavanje je duralo do poldesete. Potom se je još diskutiralo dokle je došla žena, ka stanuje na tretom katu pod HAK-om. "Ako ne bude veljek tiho, ću zvati policiju! Svaki četvrtak ova=kova larma!" Tako je bio dis=kusiji kraj i gosti su išli domom. Neki su išli domom, ali ne svi. "Va pivnici je kušanje vina. Hod'te gremo 'oš malo doli!" Fric je imao još posla: "Ja moram 'oš Katu domom odvest, ali pak ću i ja dojt. Ček'te na me!"

Tako su Mate, Jive, Mirko i Hilda išli u pivnicu i su kušali gradišćanska vina. Pol ure kašnje je i Fric do=šao i vrijeđa su si veselo jačili. Krčmaru je bilo pre glasno, ali kad su si zaja=čili "O majko, majko", je i krčmar jačio s njimi ča je nek mogao. Dokle su sva vina kušali, su bile četire ure. "Sad' ali idemo", veli krčmar "jednoga 'Baerenfaengera' ćemo si 'oš, pak idemo!" Kad su došli van na placu je bilo pitanje : "Kamo sada?"

Fric veli: "Idemo k meni. Ja ću vas pozvati na ručenje!" "Kade stojiš?" - "Nedaleko odavlje, u Argentinierstrasse" Kad su došli do toga mjesta, veli Jive: "Fric, ja tvojih kol ne morem nigdir vidit" Fric veli: "Ti nećeš vjerovat, ali i ja ih ne vidim!" "No, kade si se postavil?" "Ovde, kade sada ov 'Renault' stoji!" "Ti ali imaš 'Audi' , ne?" "Da, ja mislim da imam črljen 'Audi'!" "No, kade si ga postavil?" "Ovde, ovde pred tvojim nosom - kad ti jur velim! - Pak su mi ga ukrali,.....ali odvli=

kli"

"Ki će ti auto ukrast?"

"No..., morebit ....., čekaj....., no....., ne znam!"

Na to se javi Mirko: "Fric, znaš ča, mi dva gremo sad' u Taubstummengasse na komisarijat. Ti ćedu znat, kade je tvoj auto."

Fric: "No, ja ne znam..., mi već nismo čisto trizni!"

"Mi sada gremo, hodi!"

Tako su Fric i Mirko išli na komisarijat, a Jive, Mate i Hilda su čekali. Pol ure je prošlo, ura je prošla.....

Mate: "Ljudi, ja ću vam ča reć ....ovde ča ne štima....ja ću pojt pogledat, kade su ti dva tako dugo"

Po poldrug ure su došli Fric i Mirko.

Jive: "Kade ste bili tako dugo?"

Mirko: "Mi smo kod policije javili da su nam auto ukrali"

Jive: "A to je tako dugo du=ralo?"

Fric: "Protokol su morali na=pisat, s petnajstimi kopijami dokle smo to sve potpisali.."

Hilda: "No, ča ćemo sada? Čemo 'oš kamo pojt ali gremo domom?"

Svi: "Domom ne idemo!!"

Jive: "Kade ste Matu ostavili, on je rekao, da će pojt po vas?"

Fric: "Mi ga nismo vidili!"

Jive: "Pak se j' dao! Sad nam je ušao! Kot čemerna duha!"

Mirko: "Glejte, 'to se poli=cija vozi!"

Fric: "To su ti dva, ki su nam protokol napisali!"

Jive: "Sada ćedu ga jiskat, tvoj auto."

Fric: "Ja....se ....ufam.... da ćedu ga i najt."

Hilda: "Ja bi morala domom!"

Svi: "Češ mućat! Mi ne gremo domom!"

Jive: "Taxi...."

Mirko: "Poglej, ur se opet vozu, ti dva od kibaraja!"

Policajac: "Suacht von Ihna jemond a Auto?"

Fric: "Jo...jo....jo, des bin i!"

Policajac: "Des steht do vorn' glei um's Eck, fufzig Meta von do!"

Fric: "Ne...to...to ne vjerujem!"
Policajac: "Foan's glei mit!"

Po kratkom času se vrati Fric.

Fric: "To nij' za vjerovat, onde najpr stoji moj auto! Ništ mu ne fali, lipo zakle= nut...."

Mirko: "Pak se moremo k tebi odvest, ne?"

Jive: "A kibaraj nas čeka na kutu!"

Fric: ".....auto ukrali..."

Jive: "Je, auto će ti ki ukrast pak će ga 50 metrov dalje postaviti, ta bi morao bit jako tup. Ti si prlje ovde stao, pak si Katu domom odvezao, pak si auto onde najpr postavio. Alkohol ti je misli zbludio, to je sve!"

Fric: "To bi ja morao znat, ukrali su mi ga...."

Jive: "...da, a kad im se nij' vidio su ga 50 m dalje par=kirali!"

Fric: "...ili si je kanio ki šalu načinjiti, mi je ključ s žepa spuknuo, auto druga= mor postavio pak mi je ključ= če opet va žep zataknuo."

Mirko: "A pak si se zbudio!"

Fric: "Ljudi, kad b' se ja bio tamo postavio, bi se morao znat na to spomenut! Svejedno, sad ćemo si taxi pak ćemo se dat k meni na ručenje."

Zustavu si taxi. Mirko sjede najpr, Jive i Fric odzad. Hilda je morala u djelo pak je prošla domom. Mirko se razgovara sa šoferom: "Wiss'n's, die zwa do hint'n, des san Ost=blockdiplomat'n aus da bulgarischen Botschaft. Leicht is net mit eana..."
Fric: "Jive, lipo potiho mislim da imaš pravo s tvojom teorijom o mojem autu...."

KONAC

ganjke

RJEŠENJA

Magnetizam

Svaki magnet ima dva pole. Samo u sredini magneta nije magnetizma. Da bi doznali ko od naših željezov je magnetično, čemo je zeti i postaviti tako jedno na drugo, da dostanemo obrnutu slovu T

Ako je željezo A magnetično, onda se neće ništ stati, jer u sredini magneta nije magnetizma. Ako ali željezo A drži na željezu B, onda je B magnetično.

Otac i kćer

Jive je 43 ljeta star, a Liza 11. Do ovoga rezultata se dojde ovako:

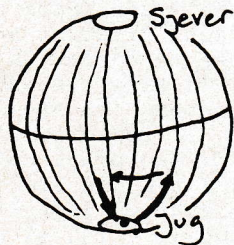
$$5(x-3) = y-3$$

$$3(x+5) = y+5$$

$$x = 11, x = 43$$

Medvid

Medvid je bijel, jer samo na južnom polu je moguće, da lovac slijedi medvidu po kilometar u sjever, u zapad i u jug, i dojde opet na isto mjesto. A da na južnom polu živu samo bijeli medvidi, to je činjenica.

GAJNKE

LJETNA VRUĆINA

Dičak je sidio u veži i se je učio. Vani je bilo jako vruće. Došla mu je ideja: "Ako otvorim hladionik, će dojti mrzlina iz njega van i bit će malo hladnije u sobi. Koliko gradi će imati u sobi po jednoj uri, ako ima u hladioniku 4 grade, a u sobi 36 gradi?"

PUT U POSAO

Muž se je vozio na biciklu na posao. Jednoga jutra, jur se je bio sedam kilometarov vozio, mu je puknula guma. Tako je išao ostali put piše i rivao svoj bicikl. Po djeli je reparirao gumu i se je odvezao domom. Za koliko kilometrov se je naš muž već vozio, nego je išao piše?

ŠILING I ČAMAC

U malom jezeru pluje čamac. Kada bi se višina vode (teorično) dignula jače: ako se hiti šiling u vodu, ili ako se hiti u čamac?

NAŠ JEZIČNI DIO

ENGLISH FOR RUN-AWAYS

Premda su sada prazniki, sam opet priredio mali tečaj za one, ki se za žitak uču, a ne za školu. Da vam veljek dam pismo mojega negdašnjega školara, u kom mi opisuje svoju prvu vožnju u VW-Golfu (u NG broj 4/85 i 1/86).

On mi piše: Naturally sat himself Klaus-Dieter quite near to me, ifwell that overhead not needturning been were, the Golf has namely every quantity place, and when you the backbank forclap, pass 698 liters, at byplay beer or whisky, in him.

The Golf has also lieseats, what Klaus-Dieter me unconditioned foremake would. But I know him already and have said: "No no, I can me think, what you forhave, you listling. Or will you, that my Jimmy your again one downbeats?"

Dear Jimmy, when you again backcome buy we us a Golf and drive withanother around, not true?

I think running at you

Your Friedl

A sada još nekoliko važnih titulov:

Hair deer actor
gospodin direktor
Hair hoe fraud
dvorski savjetnik

Say nuts rut
senatski savjetnik
Mad eats in all rut
vračiteljski savjetnik
Shoe lean speck door
školski nadzornik

Dragi školari, mene bi jako veselilo, ako bi mi i Vi pisali o Vaši doživljaji u prazniki ili na odmoru. Veselilo bi me, ako bi pisali po englesku, da bi i veljek vidio, ča ste se pri mojem tečaju naučili! Nastaviti čemo u slijedećem semestru. Lipe ferije, odnosno lip odmor Vam zelji:

Over stewed Ian rut, dock door
Kurt W., Schwindgasse 10/14,
1040 Beč
Until the next time, same time,
same station

See You!

BIZANTSKI OMLET

Hugh Munro (pseudonim: Saki)

Sophie Chattel-Monkheim bila je socijalist po osvidočenju, a Chattel-Monkheim po mužu. Pripadnik te imućne (bogate) obitelji, za koga se je odala, bio je bogataš još i po mirila svojih rođakova. Sophie je zastupala napredna i odlučna mišljenja na pr. o pitanju raspodijeljenja pinez, a srićna i ugodna okolnost je bila, da je ona te pineze i imala. Kad je pri salsonski debata i sastanki Fabijanskoga društva elokventno otkrivala sva zla kapitalizma, bila je prijatno svisna čuti, da će ta sistem, sa svimi svojim nepravdicama i nejednakosti, vjerovatno nadživiti. Svi reformatori sridnjih ljet najđu batrenje u tom, da će dobro - ko prodikuju - nastupiti stoprv za njimi, ako uopće nastupi.

Jednoga protulićnoga večera, ča-to pred ubičajenim vrimenom za večeru, Sophie je mirno sidila med zrcalom i svojom sobaricom tr se je podvrgavala procesu oblikovanja vlasi u kompliciranu strukturu kako je to diktirala najnovija moda. Sidila je okružena velikim mirom, mirom človika, ki je trudom i upornošću stigao do željnoga cilja i ustanovio, da je zaista vridan svih tih naporov i aldovov. Sirijski knez dao je svoj pristanak, da kot gost dojde pod nje krov, pa se je jur nahajao pod nje krovom i vrieda će se sjesti za nje stol. Kot dobar socijalist je Sophie bila protiv socijalnih razlikov i nije priznavala kastu velikašev, ali ako umjetna gradacija rangov i dostojanstvov jur mora postajati, onda će ona sve poduzeti, da se na primanju, ko priredjuje najde čim reprezentativniji broj te ugledne klase. Bila je dost velikodušna, da mrzi grih a ljubi grišnika - ča ne znači da je imala neke osebujno teple ili lične osjećaje za sirijskoga kneza; knez je

bio više-manje tudjinac, ali je - kot sirijski knez - bio jako, jako dobro došao pod nje krov. Ne bi mogla objasniti zač, ali je znala, da ju to vjerovatno nitko neće pitati i da su joj skoro sve prijateljice nenavidne.

"Danas morate nadmašiti samu sebe, Richardson", rekla je zadovoljno sobarici "moram se pojaviti u punom sjaju. Obadvi moramo nadmašiti same sebe." Sobarica ništ nije rekla, ali nje koncentrirani pogled i šikana igra prstov su jasno govorili, da je čisto zauzeta nakanom, da nadmaši samu sebe.

Zaglušalo je tuketanje na vrati, tiho ali odlučno, kot da tukeće, ki neće dopustiti, da bude odbijen.

"Pogledajte ki je to", rekla je Sophie "znamda je nešto u vezi s vinom".

Richardson je na vrati održala kratko tanačenje s nevidljivim glasnikom, a kad se je vratila, je vidljiv, čudan nemir zaminjio nje do onda smireno držanje.

"Ča je?" upitala ju je Sophie "Sluge su 'prestali djelati' gospodjo", rekla je Richardson

"Prestali djelati!" zaviknula je Sophie. "Kanite reći, da su stupili u štrajk?"

"Da, gospodjo", rekla je Richardson i odmah dopunila informaciju: "Krivac za cijelu gužvu je Gaspare."

"Gaspare?", rekla je Sophie začudjeno "honorarni šef kuhinje? Specijalist za omlete?"

"Da, gospodjo. Prlje nego ča je postao specijalist za omlete, bio je sobar i jedan od štrajkbreherov za vrime velikoga štrajka kod lorda Grimforda, pred dvimi ljeti. Čim su sluge dočuli da ste ga angažirali, su odlučili da u znak protesta 'prestanu djelati'. Nimaju ništa protiv vas lično, ali potribuju, da Gaspare bude odmah otpušćen."

"Zaboga", protestirala je Sophie "ta je jedini človik u Engleskoj ki zna, kako se spravlja bizantski omlet. Angažirala sam ga specijalno zbog pohoda sirijskoga kneza i ne morem mu naći zaminjenje za tako kratko vrime. Morala bi pozvati nekoga iz

Pariza, a knez ljubi bizantske omlete. Uprav o tom smo se razgovarali, dokle smo se vozili od stanice."

"Bio je štrajbreher kod lorda Grimforda", ponovila je Richardson tvrdoglavo.

"To je strašno", rekla je Sophie "štrajk slug uprav u ovakovom trenutku, kad nam je sirijski knez u stanu! Moramo veljek poduzeti nešto. Friško, počešljaj me, pa ću pojti da vidim, ča se more učiniti, kako bi se vrnuli na posao."

"Ne morem završiti frizuru, gospodjo", rekla je Richardson mirno, ali s nepoptustljivom odlučnošću "i ja sam član sindikata i ne smim ništa djelati, dokle se štrajk ne završi. Žao mi je, ča vam ne morem pomoći."

"Ali to je nečlovičje!" zaviknula je Sophie glasom tragetkinje "svenek sam bila peldodavan poslodavac i za pošljavala sam isključivo člane sindikata, i evo kako mi se to sad vraća. Sama ne morem završiti frizuru, ne znam kako se to djela. Ča da sad činim? To nije pošteno!"

"Nije pošteno, to ste dobro rekli", izjavila je Richardson "ja sam pravi konzervativac i sve ove socijalističke norije - oprostite, ča tako govorim - idu mi na živce. To je prava tiranija, pa to je, od početka do kraja, ali moram od nečega živiti, kot i svi drugi, pa moram biti u sindikatu. Ne smim ni opipati vaše vlasi prez odobrenja štrajkaškoga odbora, još i kad bi mi povišali plaću trikrat."

Vrata su se s treskom otpr-
la i u hižu je upala Catherine
Malsom.

"Kako lipa parada!" vrisnula
je "štrajk slug prez prethod-
noga opominjanja, a evo u kak-
vom sam stanju! Ovako se ne
morem pojaviti u javnosti!"

Sophie ju je na friški od-
mirila pogledom i potvrdila,
da zaista ne more.

"Su svi stupili u štrajk?"
upitala je sobaricu.

"Svi zvana kuhinjskoga
personala", odgovorila je
Richardson "oni pripadaju
drugomu sindikatu."

"Ča znači, da je barem
vičera osigurana", rekla je
Sophie "a to je nešto, na
čemu moremo biti zahvalni
Providnosti."

"Vičera!" zaviknula je
Catherine "od kakove nam je
, zaboga, hasni večera, ako
niki od nas nije u stanju,
da se pojavi na njoj? Pogle-
daj si svoje vlasi.... pogle-
daj mene! Ili, još bolje,
neka gledati!"

"Znam, da je teško, spraviti
se prez sobarice .... ča ti
ne bi mogao muž pomoći?" upi-
tala je Sophie zdvojno.

"Henry? On je teži slučaj
nego bilo-ki od nas. Njegov
butler je jedini človik, ki
razumi, kako funkcionira ona
njegova idiotska nova parna
kupelj, ku svakudir sobom
vliče."

"Pa se tu more odreći par-
ne kupelji za jednu večer",
rekla je Sophie "ja se ne
morem pojaviti u društvu prez
frizure, ali parna kupelj je
luksuz."

"Dobra ženo", rekla je
Catherine, dramatično nagla-
šavajući riči "Henry je bio

u toj parnoj kupelji, kad je
štrajk počeo. U kupelji, raz-
umiš? Još svenek je u njoj."

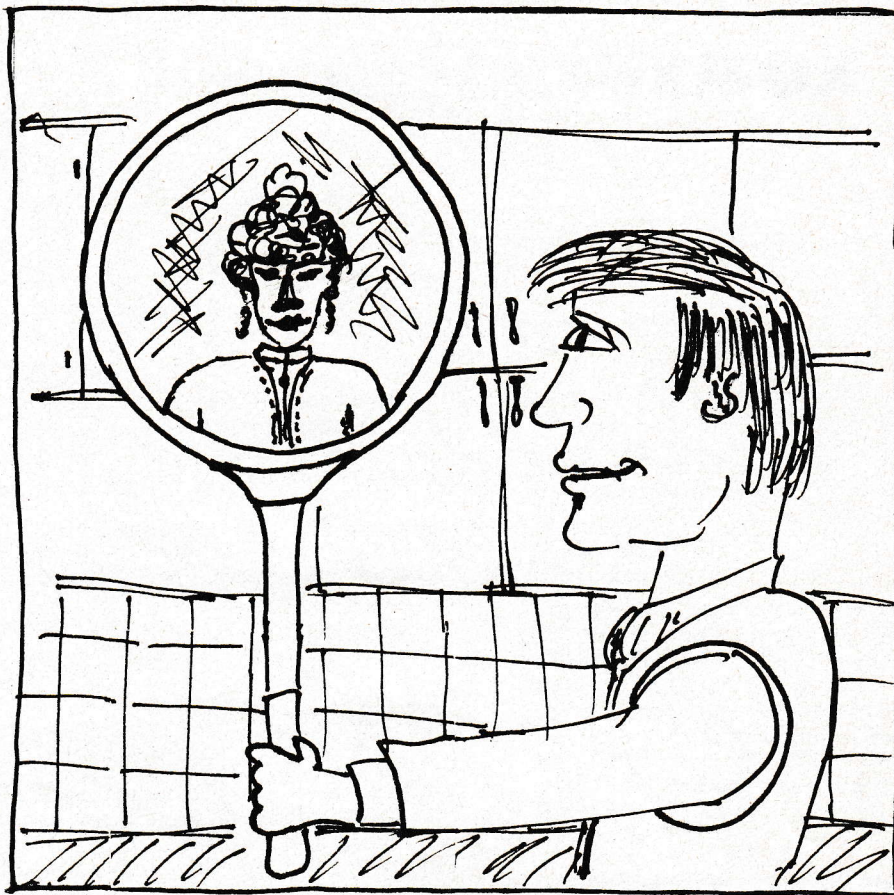
"Ne more van?"

"Ne zna kako. Kadgod povli-
če polugu (Hebel) s oznakom
OTVORENO, otvori dovod pre-
grijane pare. Uredjaj djela
s dvimi vrsti pare, PODNOŠ-
LJIVOM i KUMAJ PODNOŠLJIVOM;
a on je pustio i jednu i
drugu. U ovom trenutku sam
ja vjerovatno udovica."

"Ali ja ne morem otkazati
Gaspareu", zacvilila je
Sophie "nigdir neću najti
drugoga specijalista za omlete!"

"Problemi, ke ću imati da
najdem drugoga muža su, nara-
vno, sitnica o koj ne vrijedi
trošiti riči", rekla je ogor-
čeno Catherine.

Sophie je kapitulirala.

"Richardson, idite i recite
štrajkaškom komitetu, odnosno
onomu, ki pelja ovu cijelu
akciju, da je Gaspare do-
stao otkaz. Zatim zapro-
site Gasparea, da dojde
u biblioteku da bi mu pla-
tila ča sam dužna, i da mu
se kako-tako oprostim. Kad
to obavite, veljek se vra-
tite simo, da završite moju
frizuru."

Okolo pol ure kašnje Sophie
je upeljala goste u veliki
salon, da onde dočekaju sve-
tačni odlazak u blagovao-
nicu. Obraz Henryja Malsoma
bio je kot zrela malina, ku
kadakoč upotribljavaju glum-
ci amaterskih kazališćev, kad
kanu prikazati zdrav ten. Ali
drugačije se na gosti ni po-
čem nije moglo opaziti, kakova
križa je stoprv pred kratkim
vrimenom bila savladana. Ali
napetost bila je preveć in-
tenzivna, da ne bi bila osta-
vila vidljive psihičke po-
sljedice. Sophie je rastreseno
razgovarala s visokim gostom,
hvatajući samu sebe, kako sve
jače gleda na velika vrata,
kroz ka bi morala dojt teško
čekana najava, da je vičera
servirana. Iz časa u čas bi
hitila pogled u zrcalo, da
još jednoč vidi svoju pre-
krasnu frizuru. Konačno su se

otvorila vrata i u hižu je
stupio dugo čekani butler. Nije
ali najavio početak banketa,
nego je tiho zatvorio vrata
za sobom; vist, ku je donesao
bila je samo za Sophie.

"Vičere neće biti, gospo-
djo", rekao je ozbiljno "ku-
hinjski personal je 'prestao
djelati'. Gaspare je član sin-
dikata kuharov i kuhinjskoga
personala, pa su njegovi pri-
padniki stupili u štrajk čim
su dočuli, da mu je predan
otkaz. Potriбуju, da bude ve-
ljek vraćen na posao i da se
oprostite sindikatu. Morem
samo dodati, gospodjo, da su
čvrsto odlučili, da ta svoja
potribovanja i ostvaru. Oni
su me još i natirali, da vr-
nem pecivo, ko je jur bilo
na stolu."

Po osamnaesti miseci je
Sophie Chattel-Monkheim opet
počela sastajati se sa sta-
rimi prijateljima i došla opet
u društvo, ali još je morala
dobro paziti na sebe. Vračite-
lji su joj prepovidali sve,
ča bi ju bilo moglo uzrujati,
pa nije smila sudjelovati pri
salonski debata i na sastanki
Fabijanskoga društva. Pitanje
je ali da li to ona još uopće
želji.

KOMENTARČIĆI

Pokidob imamo jur toliko društav, zajednic i akcijov, bi mogli osnovati još jednu: Kako bi se mogla zvati? Čisto jednostavno: "Pomozimo 'Pomozimo si sami'".

Nekoga "Slavujca" su pitali ča je vidio i kako je bilo u Kanadi. Ča je vidio nije mogao reći, ali na drugo pitanje je rekao: "Naporno, ...ali lipo!" Na pitanje, kako izgleda u Kanadi je rekao: "Sve je jako veeeliko!"

Odbor HAKA je dao nalog da se neka medicinski istraživaju uzroci 3 golov u prvi tri (!) minuta pri zadnjoj nogometnoj igri na "Danu Mladine '86". Ispostavilo se je ada pri ovom istraživanju da je uprav glavni akter u obrani bio izvan forme - njegov bio-ritam nije bio u uredbi. Čas utakmice nije bio iskoordiniran s kondicionelnim vrhuncem glavnoga aktera u obrani. Zbog toga on nije mogao izigrati svoju jakost (tim već su ali njega izigrali!)

U političko dobro informirani krugi ide glasina (Gerücht), da namjeravaju ddr Laszlo kot zastupnik Crikve i dr Gassner kot direktor HNVŠ potribovati 20 mjestu u Savjetu za sebe. Oni su po vlašćem mišljenju jedini legitimirani zastupniki (ddr Laszlo za katoličanske Hrvate, dr Gassner za člane HNVŠ). Nažalost pri koncu redakcije još nije bilo moguće, dostati oficijelnu potvrdu za ovu aktualnu informaciju.

Nekim slušateljem pri "literarno-muzičkom večeru u čast Antona Leopolda" nij' bilo čisto jasno kako neka shvatu najavu pauze po nastupu Ludvika Parapatiča. Predsjednik HAKA P. Tyran je naime rekao: "Mislim da sada mi svi ovde tribamo malu pauzu."

Parapatičeva teorija: svaki glas ima logični slijedeći glas. Ako se ovakovi glasi jedan za drugim igraju, onda to vrlo dobro gluši. Dodatak NGA: ako ali još i najvirtuozniji pijanist na Bösendorfer-u mimo popade, onda najbolja teorija ništ ne hasni

Gradi Zagreb i Beč su pozvali na prezentaciju "Univerzijade '87" u hotel "Intercontinental". Pozvani su bili samo ekskluzivni gosti. Pokidob ima HAK dobre veze k ambasadi SFRJ, se je i nekolikim Hakovcem ugodalo, dostati pozivnicu. Samo: "prosti Hakovac" (Hakovac vulgaris) teško razlikuje Intercontinental i Hilton. Tako su dva od njih zašli u Hilton i čekali prezentaciju "Univerzijade". Po pol ure im se je ipak činilo malo smišno, da još nijednoga nije bilo. Pitale su konobara, ta im se je nasmijao i je posla u pravi Intercont. Tako su se dobro spotili, jer je bilo dobro vruće i zvana toga zamudili sekt-prijam. Ali zato su spili u Hilton-u pivo i sok za 150.-š. Ki dojde jur u toku jednoga večera u dva najfajnije hotele Beča.

bez komentara

VOLKSHOCHSCHULE DER BURGENLÄNDISCHEN KROATEN
NARODNA VISOKA ŠKOLA GRADIŠČANSKIH HRVATOV

betr.: GZ 600.985/2-V/7/86 (Volksgruppenbeirat für die kroatische Volksgruppe, Bestellung der Mitglieder, Anhörung gemäß §4 Abs.1 des Volksgruppengesetzes)

Stellungnahme

.....

- I.) Angesichts der Tatsache, daß die röm.-katholische Kirche bisher sehr viel für die Erhaltung des Kroatentums im Burgenland geleistet hat, die beiden Großparteien (SPÖ, ÖVP) hingegen fast nichts, erscheint es unverstündlich, daß der römisch-katholischen Kirche nur 2 Beiratsmitglieder gewährt werden. Es wäre gerechter, der römisch-katholischen Kirche 10 Beiratsmitglieder zuzugestehen; die beiden Großparteien sollten sich mit je 1 Mitglied begnügen.
- II.) Zwischen dem "Präsidium der Bürgermeister- und Vizebürgermeisterkonferenz" und der SPÖ besteht kein Unterschied: In Wirklichkeit werden dem "Präsidium" 10 Beiratsmitglieder eingeräumt, da alle von der SPÖ vorgeschlagenen Beiratsmitglieder gleichzeitig auch Funktionäre bzw. Mitglieder des "Präsidiums" sind....
- IV.) Bemerkenswert ist, daß nur einige Volksgruppenorganisationen vom BKA schriftlich ersucht wurden, ihre Nominierungsvorschläge einzubringen. An die "Volkshochschule der bgl. Kroaten" erging seitens des BKA bisher keine derartige Einladung. Das ist ein schwerwiegender Verfahrensmangel, den wir hiemit ausdrücklich rügen! Die "Volkshochschule der bgl. Kroaten" hat wesentlich mehr Mitglieder als etwa der "Kroatische Akademikerklub" oder der "Kroatisch-Burgenländische Kulturverein in Wien" (denen wir ihren Sitz im Beirat durchaus gönnen!). Die "VHS der bgl. Kroaten" hat auch wesentlich mehr Mitglieder als das "Präsidium". Unter der Voraussetzung, daß dies allen anderen Volksgruppenorganisationen auch aufgetragen wird, sind wir jederzeit bereit, unseren Mitgliederstand notariell bestätigen zu lassen. Alle Volksgruppenorganisationen sind privatrechtliche Vereine: Bei der Verteilung der den Volksgruppenorganisationen zustehenden 12 Beiratssitze hat sich das BKA unserer Auffassung nach zu orientieren an:
- 1) Akzeptanz des betreffenden Vereines in der Volksgruppe (Erhebung und Objektivierung des Mitgliederstands!) und
  - 2) nachgewiesene Aktivitäten des Vereines für die Volksgruppe im Sinne des Volksgruppengesetzes.
- Die "Volkshochschule der bgl. Kroaten" stellt folgende

Anträge:

- 1) Durchführung der obgenannte Erhebungen durch das BKA, ohne denen uns eine Besetzung des Volksgruppenbeirates nach sachlichen Kriterien unmöglich erscheint;
- 2) Zustellung aller Schriftstücke in der Angelegenheit Volksgruppenbeirat an unsere ausgewiesene Anschrift zwecks Erreifung allfälliger Rechtsmittel;
- 3) angemessene Berücksichtigung der "VHS der bgl. Kroaten" im Volksgruppenbeirat entsprechend der von uns hiemit vorgelegten Liste unserer Vorstandsmitglieder, und zwar in der Reihenfolge ihrer Nennung

mit vorzüglicher Hochachtung!

(Dr. Herbert Gassner, e.h.)
Obmann

KARTOON

KAKO ĆEDU BITI RASPODILJENA MJESTA U SAVJETU ?

OVAKO ???

pjesmice

DOSADA ZADNJA I PRVA PJESMA ANTONA LEOPOLDA

TERORIZAM

Kamo smo sad došli?-Znamo pitat.
Svit je počeo strah i sumlju sipat.
Strah od sile, zla i terorizma.
Svit je postao Golgota, Korizma!

Moramo se bojat putovati,
zlo se skriva za svakimi vrati,
da će negdo striljit, bombu hiti,
terorizam pakla plamen mitit.

Cijeli svit je danas neka rana,
smrt i oganj, riganje vulkana.
Nigdor nezna, gdo je sad na redu,
uz sve dobro tancamo na ledu.

Ča je krivo: velike razlike,
različni su slučaji, prilike.
Ali smrćom se ne more pomoć.
Terorizam-to je zlo i nemoć!

Svit tribao bit bi pravičniji,
zapovidam Božjim poslušniji,
kraj othitit zlo i fanatizam
pak nas ne bi strašio terorizam.

Beč, 1986.

MOJE SELO

Moje selo rodno
V zelenoj dolini,
Lipo i ugodno
Ležiš u tišini.

Redom stani stoju,
A u nji Hrvati.
Vidim hižu moju,
U njoj otac, mati.

Slatko bivališće
S braćom dragom meni,
Odzađ vrt zeleni.

V lipom redu hiže,
Crikva im je čelo,
Turam žut se diže
Kot da čuva selo.

Zgora je raj plavi
Bledi oblačići.
Doma Frakanavi
Živim ja u srići!

Cveće se zaplelo
U zelenu travu...
Bože, živi selo,
našu Frakanavu!

Na Frakanavi kod Dubanjka, maj 1946

HRVATSKI AKADEMSKI KLUB / KROATISCHER AKADEMIKERKLUB
SCHWINDGASSE 14/10; 1040 WIEN / BEČ
Tel.: 0222 / 65 14 014

Hrvatske emisije ORFa Študio Gradišće

na valu 92,5 ili 94,5 ili 96,5 MHz/FM

svaki dan 18.20 — 18.25

„Dnevne vesti“

svaki utorak 17.10 — 17.45

„Nema problema“

- a) školska emisija 17.10 — 17.30
b) kulturnopovijesni prilog „Kitice iz naše pismenosti“
ili „Kipići iz naše prošlosti“ 17.30 — 17.45

svaki četvrtak 20.05 — 21.00

„Radio Panonije“

prvi dijel hrvatski, drugi ugarski, treći nimški (razl. teme)

svaki petak 15.05 — 16.00

„Naši ljudi“

u okviru ove emisije serije o zdravlju,
serija naj-(grad.-hrv. superlative), kviz riči, objave

svaku subotu 17.10 — 18.00

„Za jedan časak radosti“

hrvatske i slavske melodije po Vaši želja i narudžbi

svaku nedilju 21.30 — 22.00

„Kulturni tajedan“

Pazite, čas emitiranja nekih emisijov se je preminio!

IMPRESSUM/IMPRESUM:
vlasnik/izdavač:
eigentümer/herausgeber:
hrvatski akademski klub,
schwindgasse 14/10,
1040 beč
tiskar/naklada-druck/
verlag: wograndl-druck
7210 matrštof.
urednik-redakteur:
stanko horvat, schwindgasse
14/10, 1040 beč.

P.b.b.
Erscheinungsort: wien
Verlagspostamt : 1040

DRUCKSACHE

*Benčić Nikola
Waldhofweg 6
7000 Željezno /
Eisenstadt*

magacin hak-a
**glas
movi**